

תנ"ך

לבתי ספר בחינוך החרדי

הוראות

א. משך הבחינה: שעתיים וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים.

פרק ראשון – עיון בתורה (ספר שמות עם מפרשים)	–	(16x3)	–	48 נקודות
פרק שני – עיון בנביאים אחרונים	–	(9x4)	–	36 נקודות
פרק שלישי – עיון בכתובים	–	(8x2)	–	16 נקודות
סך הכול	–			100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: תנ"ך שלם ונקי, בלי פירושים ובלי תוספות.

ד. הוראות מיוחדות: בפרק השני ובפרק השלישי יש לענות על פי רש"י או מצודת דוד.

יש לכתוב במחברת הבחינה בלבד. יש לרשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון – עיון בתורה (ספר שמות עם מפרשים) (48 נקודות)

ענו על שלוש מן השאלות 1-5 (לכל שאלה – 16 נקודות).

1. שמות י"ב, א'-ו'

א. "ויאמר ה' אל משה ואל אהרן בארץ מצרים" (פסוק א').

(1) על פי רש"י, הסבירו מדוע נאמר הציווי גם לאהרן.

(2) רש"י: "בארץ מצרים" - חוץ לכרך".

מדוע נאמרו הדברים מחוץ לכרך, וכיצד רש"י מוכיח זאת?

(6 נקודות)

ב. "החדש הזה לכם ראש חדשים" (פסוק ב').

(1) על פי רמב"ן, מהי המשמעות של המילים "ראש חדשים", ומדוע נקבע חודש ניסן לראש חודשים?

(2) על פי רמב"ן, מתי החלו לקרוא לחודשים בשמותם (תשרי, חשוון וכו'), ומדוע עשו כך?

(6 נקודות)

ג. "והיה לכם למשמרת" (פסוק ו').

על פי רש"י, מהו ההבדל בין פסח מצרים ובין פסח דורות בעניין הזמן שיש לקחת בו את השה, ומהי הסיבה להבדל זה?

(4 נקודות)

2. שמות י"ד, א'-י'

א. "וישב ויחננו לפני פי החירת" (פסוק ב').

על פי רש"י, הסבירו מדוע שבו בני ישראל, ומדוע נקרא המקום שחננו בו "פי החירת". (5 נקודות)

ב. "וכל רכב מצרים" (פסוק ז').

רש"י: "...ומהיכן היו בהמות הללו".

(1) הסבירו את הקושיה של רש"י, וכתבו את תשובתו על קושיה זו.

(2) מהי המסקנה המובאת ברש"י?

(6 נקודות)

ג. "והנה מצרים נִסַּע אחריהם" (פסוק י').

מדוע נאמר "נִסַּע" בלשון יחיד? הסבירו על פי שני הפירושים ברש"י. (5 נקודות)

3. שמות ט"ו, א'-ד'

א. "כי גאה גאה" (פסוק א').

על פי שניים מן הפירושים המובאים ברש"י, הסבירו את הכפילות שבציטוט. (5 נקודות)

ב. "זה א-לי ואנהו אלקי אבי" (פסוק ב').

(1) על פי רש"י, מה לומדים מן המילים "זה א-לי"?

(2) על פי רש"י, מהי ההדגשה במילים "אלקי אבי"?

(6 נקודות)

ג. "ומבחר שלשיו טבעו בים סוף" (פסוק ד').

על פי רש"י, כיצד טובעו "מבחר שלשיו", ומדוע הם נענשו דווקא באופן זה? (5 נקודות)

4. שמות י"ט, א'-ה'

א. "ויסעו מרפידים" (פסוק ב').

הסבירו את שאלתו של רש"י על ציטוט זה ואת תשובתו עליה. (5 נקודות)

ב. "כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל" (פסוק ג').

(1) על פי רש"י, מי מכונה "בית יעקב", ומי מכונה "בני ישראל"?

(2) על פי רש"י, הסבירו את ההבדל בין לשון הציווי בנוגע ל"בית יעקב" ובין לשון הציווי בנוגע ל"בני ישראל".

(6 נקודות)

ג. "והייתם לי סגלה מכל העמים כי לי כל הארץ" (פסוק ה').

על פי רש"י, הסבירו מהי הכוונה בביטוי "והייתם לי סגלה מכל העמים", ומהו הקשר בין הביטוי הזה ובין המילים

"כי לי כל הארץ". (5 נקודות)

5. שמות כ"ד, ט'-י"ג

א. "ויעל... נדב ואביהוא ושבעים מזקני ישראל. ויראו את אלקי ישראל" (פסוקים ט'-י').

רש"י: "נסתכלו והציצו ונתחייבו מיתה".

(1) על פי רש"י, מתי נענשו נדב ואביהוא, ומתי נענשו הזקנים?

(2) על פי רש"י, מדוע הם לא נענשו מייד?

(6 נקודות)

ב. עיינו בפסוק י'.

(1) "כמעשה לבנת הספיר".

על פי רש"י, הסבירו את הקשר בין המילים האלה ובין השעבוד במצרים.

(2) "וכעצם השמים לטהר".

על פי רש"י, הסבירו את הקשר בין המילים האלה ובין הגאולה ממצרים.

(6 נקודות)

ג. "ויקם משה ויהושע משרתו ויעל משה..." (פסוק י"ג).

הסבירו את השאלה של רש"י על פסוק זה ואת תשובתו עליה. (4 נקודות)

פרק שני – עיון בנביאים אחרונים (36 נקודות)

ענו על ארבע מן השאלות 6–11 (לכל שאלה – 9 נקודות).

6. ישעיה נ"ז, י"ד–י"ט

א. עיינו בפסוק י"ד.

כתבו מיהו הדובר בפסוק, והסבירו את תוכן דבריו. (3 נקודות)

ב. "מרומם וקדוש אשכנן ואת דכא ושפל רוח להחיות... כי לא לעולם אריב..." (פסוקים ט"ו–ט"ז). (3 נקודות)

על פי ציטוטים אלה, הסבירו שתי הנהגות של הקב"ה.

ג. עיינו בפסוק י"ט.

מהי הכוונה בדברי הנביא "בורא ניב שפתים שלום שלום", ולמי הכוונה במילים "לרחוק ולקרוב"? (3 נקודות)

7. ישעיה ס', ד'–י'

א. "ובנתיה על צד תאמנה... כי יהפך עליך המון ים" (פסוקים ד'–ה').

הסבירו את המשמעות של כל אחת מן ההבטחות האלה. (3 נקודות)

ב. "...כעב תעופינה וכיונים אל ארבתיהם" (פסוק ח').

הסבירו את הדימוי בפסוק, וכתבו את המשמעות של הנבואה. (3 נקודות)

ג. "ובנו בני נָכַר... ומלכיהם ישרתונך כי בקצפי הכיתך וברצוני רחמתך" (פסוק י').

הסבירו את הקשר בין שני חלקי הפסוק. (3 נקודות)

8. ירמיה ב', ג'–י"ד

א. עיינו בפסוק ג'.

הסבירו למה נמשל עם ישראל בפסוק זה, ומהי הכוונה במילים "כל אכליו יאשמו". (3 נקודות)

ב. עיינו בפסוק י"א.

הסבירו את הטענה של ה' כלפי עם ישראל. בתשובתכם התייחסו להשוואה בין אומות העולם לעם ישראל.

(3 נקודות)

ג. עיינו בפסוק י"ד.

הסבירו את ההשוואה בין ישראל לעבד וליליד בית, ואת התמיהה "מדוע היה לְבָז". (3 נקודות)

9. ירמיה ח', י"ג-כ"ב

- א. "אֶסְפֹּף אֶסְיִפִּם נָאִם ה' אֵין עֲנִיִּים בְּגִפֶּן וְאֵין תֵּאֲנִים בְּתֵאֲנָה וְהָעֵלָה נָבֵל וְגו' " (פסוק י"ג).
הסבירו את הפורענות המתוארת בפסוק ואת משמעות המילים "ואתן להם יַעֲבְרוּם". (3 נקודות)
- ב. עיינו בפסוק י"ד.
(1) "על מה אנחנו יִשְׁבְּיִם וְגו' ".
כתבו מי שואל את השאלה הזאת, והסבירו מהי שאלתו.
(2) "ונדמה שם כי ה' אלקינו הִדְמָנוּ".
הסבירו את כוונת הפסוק.
(3 נקודות)
- ג. עיינו בפסוק כ"ב.
הסבירו את המשל שבפסוק ואת תוכחת הנביא על פי הנמשל. (3 נקודות)

10. יחזקאל כ', י"ג-כ"ו

- א. עיינו בפסוק י"ג.
(1) "בְּחֻקֹּתַי לֹא הִלְכּוּ וְאֵת מִשְׁפָּטִי מֵאִסּוּ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אֶתֶּם הָאָדָם וְחַי בָּהֶם".
הסבירו את הקשר בין שני חלקי הפסוק.
(2) "וְאֵת שְׁבִיתִי חָלְלוּ מֵאֵד".
כיצד חיללו ישראל את השבת?
(3 נקודות)
- ב. "ואמר אל בניהם... בחוקי אבותיכם אל תלכו" (פסוק י"ח).
מי הם הבנים בפסוק, ומה הם "חוקי אבותיכם"? (3 נקודות)
- ג. "ואטמא אותם במתנותם בהעביר כל פטר רחם" (פסוק כ"ו).
(1) הסבירו את דברי הנביא.
(2) הסבירו את המשמעות של המילים "למען אֲשַׁמֶּם" שבהמשך הפסוק.
(3 נקודות)

11. יחזקאל ל"ז, ט"ז-כ"ז

- א. עיינו בפסוקים ט"ז-י"ט.
הסבירו מהו המעשה שנצטוו יחזקאל לעשות, ועל מה מרמז מעשה זה. (3 נקודות)
- ב. עיינו בפסוק כ"ד.
(1) מיהו "עבדי דוד"?
(2) הסבירו את הנבואה "ורועה אחד יהיה לָכֶלֶם".
(3 נקודות)
- ג. "וְדוֹד עֲבָדִי נָשִׂא לָהֶם לְעוֹלָם. וְכִרְתִּי לָהֶם בְּרִית שְׁלוֹם בְּרִית עוֹלָם... וְנִתְּנִים... וְהֵייתִי לָהֶם לְאֱלֹקִים" (פסוקים כ"ה-כ"ז).
הסבירו שתיים מבשורות הגאולה המסומנות בקו. (3 נקודות)

פרק שלישי – עיון בכתובים (16 נקודות)

ענו על שתיים מן השאלות 12–14 (לכל שאלה – 8 נקודות).

12. תהלים א'

- א.** עיינו בפסוק א'.
מהו הקשר בין שלוש הפעולות המתוארות בפסוק? (2 נקודות)
- ב.** עיינו בפסוק ג'.
הסבירו את המשל והנמשל שבפסוק. (3 נקודות)
- ג.** הסבירו את הקשר בין פסוק ו' לפסוק ה'. (3 נקודות)

13. תהלים ל'

- א.** עיינו בפסוקים א'–ב'.
(1) לאיזה אירוע תיקן דוד את אמירת מזמור ל'?
- (2) מהו הקשר בין "חנוכת הבית" המוזכרת בפסוק א' ובין דברי דוד בפסוק ב'? (3 נקודות)
- ב.** "...רגע בָּאפוּ חיים ברצונו בערב ילין בכי וְלִבָּקֶר רָנָה" (פסוק ו').
הסבירו את שני חלקי הפסוק. (2 נקודות)
- ג.** עיינו בפסוקים ז'–ח'.
(1) מה חשב דוד בתחילה?
- (2) לאיזו הבנה הגיע דוד לבסוף? (3 נקודות)

14. תהלים קמ"ה

- א.** עיינו בפסוקים א'–ב'.
(1) מדוע נפתח המזמור במילים "תהלה לדוד"?
- (2) "בכל יום אֶבְרָכְךָ וְאַהֲלֶלָה שְׁמֶךָ" (פסוק ב').
הסבירו את כוונת הפסוק. (3 נקודות)
- ב.** עיינו בפסוקים ט"ו–י"ז.
צטטו מפסוקים אלה שניים מן התיאורים של חסדי ה', והסבירו כל אחד מהם. (2 נקודות)
- ג.** "צדיק ה' בכל דרכיו" (פסוק י"ז).
אבן עזרא: "צדיק" - אם טען טוען למה יאכיל אחד חיטה ואחד שעורים? והינה התשובה כי הוא יודע הטוב להם כי הוא בראם וידע תולדתם, כמו הרופא המצווה שיאכל כל אדם מה שהוא טוב לו".

על פי אבן עזרא, מהי "טענת הטוען", ומהי התשובה על טענה זו? (3 נקודות)

בהצלחה!